

Die Funksionering Van Die Charismata
In Die Opbou Van Die Gemeente

Casparus Johannes Jackson

Voorgelê ter vervulling van 'n deel
van die vereistes vir die graad

Doctor Divinitatis

Fakulteit Teologie (Afdeling B) Ned. Geref. Kerk

Universiteit van Pretoria

Promotor:

Prof. A.C. Barnard

Pretoria

Mei 1982

Aan: My vrou, Gerrie

Ons enigste dogter, Anria

Ons geliefde ouers in nagedagtenis

INHOUDSOPGAWE

DANKBETUIGING	i
VOORWOORD	iii
AFKORTINGS	vi
HOOFSTUK 1	vii
HOOFSTUK 2	viii
HOOFSTUK 3	ix
SAMEVATTING (GEHEEL)	387
SYNOPSIS	390

DANKBETUIGING

By hierdie geleentheid is 'n woord van dank en erkentlikheid teenoor 'n aantal persone sekerlik gepas.

Met waardering dink ek aan die professore van die Teologiese Fakulteit (Afd B) van die Universiteit van Pretoria, te wete, proff E P Groenewald, J H Kritzinger, B J Marais, A B du Preez en H D A du Toit (Laasgenoemde twee in nagedagtenis), wat my gelei het in die rykdomme van die Woord van God en die verrassende wêreld van die teologie. 'n Besondere woord van dank en vermelding aan my hooggeagte promotor, prof dr A C Barnard, vir die simpatieke en duidelike wyse waarop hy my studie begelei het. Hartlike dank, geagte professor Barnard, u het dit op 'n wyse gedoen waarin u vir my die ruimte geskep het om selfstandig en met persoonlike inisiatief te werk. U wye belesenheid en kennis aangaande hierdie onderwerp en u dinamiese denke, het vir my veel beteken. Daarvoor my innige en opregte dank. Hiermee gaan ook my opregte dank aan u voorganger, prof J J de Klerk, tans dekaan van die Teologiese Fakulteit te Bloemfontein, onder wie se leiding ek die eksamen kon aflê en daarna hierdie studie kon begin. U opregte gesindheid word hoog waardeer.

Gepaard hiermee, my besondere waardering en dankbetuiging aan prof J Furet aan die Vrije Universiteit van Amsterdam vir u insiggewende leiding tydens my navorsing aan die Teologiese Fakulteit aldaar gedurende 1978 en 1980. Ook my hartlike dank aan u mede-kollegas in genoemde Fakulteit, dr J van Nijen, dr Gerhard Dekker en dr J Hendriks. Hartlike dank ook aan prof Klaas Runia en drs R Schippers van die Teologiese Hogeschool te Kampen vir die waardevolle onderhoude oor genoemde studieveld.

Aan prof Rudolf Bohren van die Universiteit van Heidelberg, Wes-Duitsland; my innige dank vir sy gewaardeerde en insiggewende leiding tydens my navorsing aldaar, en vir die wonderlike belewenis van die teologie-beoefening aan die Seminaar vir Praktiese Teologie aan hierdie Universiteit. So ook my waardering aan dr Georg Vischer van genoemde Fakulteit, tans van die gemeente te Basel. Aan prof Werner Jentsch van die Universiteit van München vir die insiggewende en omnisbare onderhoud oor die bepaalde onderwerp.

Aan die ander twee promotors vir hierdie proefskrif, te wete, prof H. Jonker van die Universiteit van Utrecht in Nederland, en prof J. I. de Wet van die Universiteit van Pretoria, (Teologiese Fakulteit Afdeling A van die Ned. Herv. kerk), my hoogste waardering vir u onderneming!

My hoogste waardering gaan aan hulle wat vir my verblyf verskaf het tydens die navorsing in Holland, dr en mev H. Becker, toe van Zaandam, en mnr en mev Jan Boon van Heemstede.

Graag wil ek die volgende kerkrade bedank vir hulle tegemoetkomendheid in belang van hierdie studie: Die kerkrade van die gemeente Groenkoof waar ons vir meer as tien jaar kon arbeid; die kerkrade van die gemeente Bronberg wat aan my spesiale studieverlof van drie maande toegestaan het reeds gedurende ons eerste diensjaar alhier. Gepaard hiermee my hartlike dank aan my mede-kollegas vir hulle ondersteuning in hierdie besondere taak: di A.J. Barnard, P. Combrink, S.J. Joubert en P.J. le Roux.

Opregte dank aan mejj. Alet Momborg en Karin Knobel wat verantwoordelikheid geneem het vir die nasien van die finale manuskrip en so oneindig veel moeite gedoen het. Opregte waardering aan hulle wat die vertaalwerk by die opsonnings gedoen het, mev. Elsie Madden vir die Engels en mnr. Kuhles vir die Duits.

Uiteindelik my hoogste waardering en dankbaarheid teenoor my vrou en dogter wat soveel moes opoffer vir die bereiking van hierdie ideaal! Aan my vrou die mees gewaardeerde dank vir haar reusetaak om hierdie proefskrif te tik en finaal af te rond. Woorde kan so weinig sê! In haar lewe het ek inderdaad getuie geword van liefde, vriendelikheid, volharding en offerbereidheid as kenmerke van die vrug van die Heilige Gees.

"Uit Hom en deur Hom en tot Hom is alle dinge.
Aan Hom behoort die heerlikheid tot in ewigheid!
Amen." (Romeine 11:36).

Bronberg
Pretoria

Mei 1982.

VOORWOORD

Motivering

Namate die ondervinding van die praktiese bediening van die Woord van die Here in die gemeentes toegeneem het, het die besef almeer by my gegroei dat die verstarde strukture van die gevestigde kerke 'n belangrike faktor is in die passiewe houding wat by die grootste persentasie van lidmate binne die kerk bestaan. Dit speel op sy beurt weer 'n groot rol in die proses van kerkvervreemding. Die oortuiging het gegroei dat 'n ondersoek na wat die gemeente in sy wese volgens die Nuwe Testament is, gedoen moet word, asook om na te vors hoe die gemeente volgens die Nuwe Testament gestruktureer behoort te wees. Die behoefte is baie sterk aangevoel om weer 'n keer opnuut vanuit die Woord van God hierdie aspekte van die bestaan van die gemeente te ondersoek en in die lig van hierdie bevindinge te probeer om iets van 'n riglyn in die kerke hieromtrent te gee.

Met die voorbereiding vir die doktorsale eksamen en dit wat uit hierdie deel van die studie voortgevloei het, was die ondersoek vir die tesis aanvanklik geformuleer as: "Herstrukturering van die diakonia in die opbou van die gemeente in die moderne tyd". Na twee maande van navorsing in Europa gedurende 1978 het dit duidelik geword dat so 'n veld van ondersoek veels te omvangryk is, en dat die veld nouer afgebaken behoort te word. Omdat die veld van ondersoek my ook in aanraking gebring het met die werk van die Heilige Gees in besonder asook met die charismatiese beweging van ons tyd, het die oortuiging gekom dat die studie afgegrens en toegespits moet word rondom die werk van die Heilige Gees in die gemeente met besondere verwysing na die charismata, aangesien dit ook die hele aangeleentheid van die strukturering van die gemeente ten nouste raak.

Vir die heel besondere leiding wat ek in hierdie verband veral van professor Joachim Firet van die Vrije Universiteit in Amsterdam

ontvang het, my besondere dank, asook in 'n groot mate vir die leiding van professor Rudolf Bohren van Heidelberg op daardie stadium. Dit het daartoe meegewerk dat die studie-onderwerp uiteindelik geformuleer is as: "Die Funksionering van die charismata in die opbou van die gemeente".

Afgrensing.

Aangesien hierdie studie handel oor die funksionering van die charismata, beteken dit dat ons hier te doen het met 'n aspek van die lewe en aktiwiteite van die bestaande, empiriese gemeente. Vandaar dat eerstens gehandel word oor die gemeente self as bestaande werklikheid en daarna oor die Heilige Gees en die gawes van die Gees, hoewel die Gees eintlik die Stigter van die gemeente is. Omdat hierdie gegewe werklikhede 'n uitvloeisel van aktiwiteite in die wêreld het, word in die laaste instansie gehandel oor die gestaltegewing van die gemeente en die funksionering van die charismata binne die struktuur van die gemeente. Omdat die charismata egter nie 'n doel op sigself is nie, maar 'n bepaalde doel moet dien, word die funksionering van die charismata in die lig van hierdie doel behandel. Aangesien hierdie bepaalde doel die opbou van die gemeente is - 1 Korinthiërs 12-14 - word by die behandeling van die aard van die gemeente ook gehandel oor die opbou van die gemeente.

Metode.

Die metode van behandeling van hierdie onderwerp is nie soseer analities-krities van aard nie, maar wel meer positief-beskrywend, aangesien die doelstelling is om die aard en karakter van die gemeente, sowel as die funksionering van die gemeente, positief te beskrywe en aan te dui. 'n Kritiese ondersoek na die strukture van die gemeente in omvattende sin, sou binne die konteks van hierdie studie veels te uitgebreid wees. Dieselfde sou geld vir 'n ondersoek aangaande die voorkoms van die charismata in die kerk

deur die geskiedenis heen, of 'n kritiese ondersoek na die charismatiese beweging as onderdeel van hierdie studie.

My opregte bede is, dat hierdie beskeie bydrae mag dien tot inspirasie wat sal lei tot 'n grondige vernuwing in die kerk, en ons nie langer onself daarmee te vrede sal stel om van tyd tot tyd slegs 'n nuwe stuk lap op 'n ou kleed aan te lap nie. (Matt. 9:16).

Afkortings en Bybelteks

1. D Pf Bl - Deutsche Pfarrer Blatt
2. Evang. Komm. - Evangelischer Kommentar.
3. J.Chr. Soz W. - Jahrbuch für Christliche Sozialwissenschaften.
4. Past. Bl. - Pastoral Blätter.
5. Th. P.r - Theologie und Praxis.
6. T.W.N.T. - Theologisches Wörterbuch Zum Neuen Testament.

Bybelteks:

Afrikaans:

Die Ou Testament - "Die Bybel". Uitgegee deur die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, Kaapstad, 1957 Uitgawe.

Die Nuwe Testament - "Die Nuwe Testament en die Psalms" 1979-vertaling. Bybelgenootskap van Suid-Afrika, Kaapstad.

Grieks:

"Novum Testamentum Graece et Latine" Eberhard Nestle.
Württembergische Bibelanstalt Stuttgart, 25. Auflage, 1963.

Hebreeus:

Biblia Hebraica, Edidit Rud. Kittel, Textum Masoreticum curavit
P. Kahle, Stuttgart Privileg. Württ. Bibelanstalt. 1949.

HOOFSTUK 1

DIE GEMEENTE EN DIE OPBOU VAN DIE GEMEENTE

1.1	<u>INLEIDING</u>	1
1.2	<u>DIE BEGRIP: "GEMEENTE"</u>	2
1.2.1	Die Ekklesia In Die Ou Testament	4
1.2.2	Die Ekklesia In Die Nuwe Testament	6
1.2.3	Ekklesia - Kerk, Gemeente of Versameling?	10
1.2.4	Die Nuwe Gemeenskap	12
1.2.5	Die Gemeente - Liggaan Van Christus	17
1.2.5.1	Die belang van Efesiërs 1:9-10 en 22-23	17
1.2.5.2	Die verhouding Hoof liggaam	20
1.2.5.3	Inlywing in die liggaam - die doop	24
1.2.5.4	Vereniging van die liggaam in die maaltyd van Christus - die nagmaal	34
1.2.5.5	Eenheid en verskeidenheid in die liggaam	38
1.2.6	Die Aard En Karakter Van Die Gemeente Van Christus	40
1.2.6.1	Die charismatiese karakter en struktuur van die gemeente	41
1.2.6.2	Die diakoniese karakter en struktuur van die gemeente	46
1.2.6.3	Die missionêre karakter van die gemeente	55
1.2.6.4	Die aanbiddingskarakter van die gemeente	63
1.2.6.5	Die eskatologiese karakter van die gemeente	71
1.3	<u>DIE OPBOU VAN DIE GEMEENTE</u>	75
1.3.1	Die Begrip "opbou" - (Oikodomē)	75
1.3.2	Die Noodsaaklikheid Van Opbou	81
1.3.3	Die Reëling Vir, En Wyse Van Opbou	83
1.3.4	Die Instrumente In God se Opbouwerk	86
1.3.5	Die Interne Opbou	92
1.3.5.1	Aspekte rakende die opbou van die gemeentelide	93
	Kom tot volwassenheid	
	Groei na Christus toe	

	Toename in kennis	
1.3.5.2	Aspekte rakende die opbou van die gemeente as liggaam van Christus	104
	Bevestiging en verstewiging op die fondament, Jesus Christus	
	Versterking van die onderlinge eenheid en liefde	
	Bevordering en verdieping van die gemeenskap	
	Die onderlinge vermaning en tug betreffende die opbou	
1.3.6	Die Uitbreidende Bouwerk (Opbou)	113
1.3.7	Die Einddoel Van Die Opbou	118
	Samevatting - Hoofstuk 1	123
	Synopsis - Chapter 1	127
	Zusammenfassung - Kapitel 1	131
	Verwysings	135

HOOFSTUK 2

DIE GEES EN DIE GAWES VAN DIE GEES

2.1	<u>DIE KOMS VAN DIE GEES</u>	164
2.1.1	Die Gees - eskatologiese Gawe	166
2.1.2	Die koms van die Gees en Pinkster	168
2.1.3	Die Gees, stigter van die gemeente	171
2.1.4	Die Gees, begeleier van die opbouwerk	173
2.2	<u>DIE GAWES VAN DIE GEES - DIE CHARISMATA</u>	176
2.2.1	Die begrip: Charisma(ta)	183
2.2.2	Die Bybelse fundering van die charismata	186
2.2.3	Die wesensfunksie en doel van die charismata	196
2.2.4	Die funksionering van die charismata	202
2.2.5	Misbruike en Afwykings	209
2.2.6	Kriteria vir die funksionering van die charismata	217

2.2.6.1	Die Christus-belydenis as kriterium	218
2.2.6.2	Die opbou as kriterium	220
2.2.6.3	Die diens as kriterium	223
2.2.6.4	Die liefde as kriterium	226
2.2.6.5	Die eenheid as kriterium	227
2.3	<u>DIE VERHOUDING VAN DIE CHARISMATA TOT DIE "AMPSWERK"</u>	229
2.3.1	Die vraag aangaande die "Amp"	229
2.3.2	Die dinamiese onderlinge balans van die gemeente=	
	dienste	236
	Samevatting	240
	Synopsis	243
	Zusammenfassung	246
	Verwysings	249

HOOFSTUK 3

GESTALTEGEWING BETREFFENDE DIE FUNKSIONERING VAN DIE CHARISMATA IN DIE PRAKTYK VAN DIE OPBOU

	<u>KONSEKWENSIE UIT DIE VOORAFGAANDE</u>	276
3.1	<u>PRINSIPIËLE RIGLYNE TEN OPSIGTE VAN DIE GESTALTEGEWING</u>	277
3.1.1	Handhawing van die wese van die gemeente as liggaam van Christus	278
3.1.2	Getroue handhawing van die karakter en struktuur van die gemeente	280
3.1.3	Honorering van die doel van die gemeente	286
3.1.4	Die Grondbeginsels vir die struktuurering van die gemeente	288
3.1.5	Die opbou (oikodomē) as basiese program in die gemeente	291
3.2	<u>DIE ROL VAN DIE CHARISMATA IN DIE STRUKTURERING VAN DIE GEMEENTE</u>	293

3.2.1	Strukturering kragtens die charisma aan elke lid verleen	293
3.2.2	Riglyne vir die charismatiese diensstruktuur	296
3.3	<u>DIE ROL VAN DIE "AMPE" IN DIE FUNKSIONERING VAN DIE CHARISMATA</u>	305
3.3.1	Die uitgangspunt in verband met die verhouding "Amp" - charisma	306
3.3.2	Die funksionering - amp en charismata	312
3.4	<u>DIE STRUKTUUR AS ONTPLOOIINGS- EN WERKRUIMTE VIR DIE CHARISMATA</u>	316
3.4.1	Die kerygmatische element	317
3.4.2	Die didaktiese element - (didachē)	320
3.4.3	Die koinoniale element	325
3.4.4	Die diakoniese element	332
2.4.5	Die martyria - die getuënis-element	342
3.4.6	Die leitourgia - liturgie-diens aan God self	346
3.5	<u>DIE VRYE WERKING VAN DIE GEES, DIE STRUKTUUR EN DIE GESTALTEGEWING</u>	353
3.5.1	Die uiteenlopende standpunte	353
3.5.2	Beoordeling	357
3.5.3	Die basiese gegewe struktuur	358
3.5.4	Die durende beginsels	359
3.5.5	Die gemeente as eenheid	360
3.5.6	Slot	362
	Samevatting - Hoofstuk 3	363
	Synopsis - Chapter 3	366
	Zusammenfassung - Kapitel 3	369
	Verwysings	372
	<u>Samevatting (geheel)</u>	387
	<u>Synopsis</u>	390
	<u>Literatuurlys</u>	
	Tydskrifartikels	393
	Publikasies	397